EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

26. oktoober 2006 *

Kohtuasjas C-302/05,

mille esemeks on EÜ artikli 226 alusel 28. juulil 2005 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: B. Schima ja D. Recchia, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Itaalia Vabariik, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* M. Massella Ducci Teri, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud R. Schintgen, P. Kūris, J. Klučka (ettekandja) ja G. Arestis,

kohtujurist: M. Poiares Maduro,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Itaalia Vabariik on sätestanud, et selleks, et omandireservatsiooni klausel oleks ostja kolmandatest isikutest võlausaldajate suhtes kasutatav, peab see klausel olema kinnitatud igal hilisemate tarnetega seonduval arvel, millel on arestimismenetlusele eelnev kindel kuupäev ja mis on nõuetekohaselt raamatupidamises kajastatud, on nimetatud liikmesriik rikkunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/35/EÜ hilinenud maksmisega võitlemise kohta äritehingute puhul (EÜT L 200, lk 35; ELT eriväljaanne 17/01, lk 226) artikli 4 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

2 Direktiivi 2000/35 eesmärgiks on ühtlustada liikmesriikide õigusaktid, mis reguleerivad võitlemist hilinenud maksmisega äritehingute korral, mis toimuvad ettevõtjate vahel või ettevõtjate ja riigiasutuste vahel tasu eest kaupade tarnimiseks või teenuste osutamiseks.

3 Nimetatud direktiivi artiklis 1 on ette nähtud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi maksete suhtes, mis on tehtud äritehingute eest tasumiseks."

4 Sama direktiivi artiklis 2 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) äritehingud — ettevõtjatevahelised või ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest,

[...]

3) omandiõiguse säilitamine [mõiste „omandiõiguse säilitamine" asemel on edaspidi kasutatud täpsemat vastet „omandireservatsioon"] — lepinguline kokkulepe, mille kohaselt müüjal säilib omandiõigus asjaomase kauba suhtes, kuni selle hind on täies ulatuses tasutud;

[...]"

5 Direktiivi 2000/35 artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid sätestavad rahvusvahelise eraõigusega määratud kohaldatava siseriikliku seaduse kohaselt, et müüja omandiõigus kauba suhtes säilib kuni kauba eest on täies mahus tasutud, kui omandireservatsiooni klausel on ostja ja müüja vahel enne kauba tarnimist selgelt kokku lepitud."

6 Nimetatud direktiivi põhjenduse 21 kohaselt:

„Tuleks tagada, et võlausaldajatel on võimalik kasutada omandireservatsiooni klauslit mittediskrimineerivalt kogu ühenduses, kui omandireservatsiooni klausel on rahvusvahelise eraõiguse määratud siseriiklike sätete kohaselt kehtiv."

Siseriiklikud õigusnormid

7 Itaalia õiguses reguleerib omandireservatsiooniga müüki tsiviilkoodeksi IV raamatu III osa I peatüki jagu 3.

8 Nimetatud koodeksi artiklis 1523 pealkirjaga „Omandiõiguse ja riisiko üleminek" on sätestatud:

„Omandireservatsiooniga järelmaksuga müümisel läheb asja omand ostjale üle viimase osamakse maksmisel, kuid asjaga seotud riisiko asja üleandmisel."

9 Sama koodeksi artikli 1524 lõikes 1 on sätestatud, et omandireservatsioon on ostja võlausaldajate suhtes kasutatav üksnes siis, kui see on kirjalikult ette nähtud dokumendis, millel on arestimismenetlusele eelnev kuupäev. Sama artikli lõiked 2 ja 3 reguleerivad selle klausli toimet kolmandatest isikutest ostjate suhtes, kui müügi esemeks on kas seade väärtusega rohkem kui 30 000 Itaalia liiri (ligikaudu 16 eurot) või vallasasi, mis on kantud riiklikku registrisse.

10 9. oktoobri 2002. aasta seadusandliku dekreedi nr 231 (edaspidi „seadusandlik dekreet") artikli 11 lõige 3 on sõnastatud järgmiselt:

„Tsiviilkoodeksi artiklis 1523 sätestatud omandireservatsioon, mis tuleneb ostja ja müüja vahelisest eelnevast kirjalikust lepingust, on ostja kolmandatest isikutest võlausaldajate suhtes kasutatav siis, kui seda on kinnitatud igal hilisemate tarnetega seonduval arvel, millel on arestimismenetlusele eelnev kindel kuupäev ja mis on nõuetekohaselt raamatupidamises kajastatud."

Kohtueelne menetlus

11 Komisjoni poole pöörduti kaebusega, milles kaebaja väidab, et direktiivi 2000/35 artiklit 4 ei ole Itaalia õiguskorda nõuetekohaselt üle võetud. Kaebaja leiab, et seadusandliku dekreedi artikli 11 lõige 3 kohustab müüjat kandma suuri halduskulusid.

12 Olles eelnevalt andnud Itaalia Vabariigile võimaluse esitada oma seisukohad selle siseriikliku õigusnormi kohta seoses direktiivi 2000/35 artikliga 4, esitas komisjon 18. oktoobril 2004 põhjendatud arvamuse, kutsudes nimetatud liikmesriiki võtma arvamuse täitmiseks vajalikke meetmeid kahe kuu jooksul selle teatavakstegemisest.

13 Kuna komisjon ei saanud vastust, otsustas ta esitada käesoleva hagi.

Hagi

Poolte argumendid

14 Komisjon väidab, et seadusandliku dekreedi artikli 11 lõige 3 on vastuolus nii direktiivi 2000/35 artikli 4 lõikega 1 kui ka direktiivi enda mõttega.

15 Komisjon leiab, et kohustus kinnitada omandireservatsiooni igal arvel selleks, et omandireservatsioon oleks kasutatav ostja võlausaldajate suhtes, kehtestab täiendava nõude müüjale, kes on selleks, et säilitada asja omand kuni ostuhinna täieliku tasumiseni, kohustatud vastavalt direktiivile 2000/35 enne nimetatud asja üleandmist selles klauslis ostjaga üksnes kokku leppima.

16 Peale selle on asjaolu, et seadusandliku dekreedi artikli 11 lõike 3 kohaselt peab arvete kuupäev olema kindel ja arestimismenetlusele eelnev, vastuolus ka direktiivi 2000/35 artikli 4 lõikega 1, mis rõhutab ostja ja müüja vahelise selge kokkuleppe eelnevust.

17 Vastuseks väidab Itaalia Vabariik, et omandireservatsiooni klauslit tuleb mõista kui müügilepingu lisatingimust, mille kehtivuse või tõhususe suhtes ei ole kehtestatud ühtegi erilist vorminõuet, vaid mille kehtivuse ainsaks tingimuseks on asjaolu, et selles klauslis peab olema kokku lepitud müügilepingu sõlmimise hetkel.

18 Seadusandliku dekreedi artikli 11 lõige 3 kehtestati selleks, et täiendada tsiviilkoodeksi sätteid, ja see puudutab omandireservatsiooni klausli toimemehhanismi üksnes ostja võlausaldajate suhtes ja mitte kolmandatest isikutest omandajate suhtes. Sellega kõigest täiendatakse tsiviilkoodeksi artikli 1524 lõiget 1. Selles osas märgib Itaalia valitsus, et seadusandliku dekreedi artikli 11 lõikega 3 tehtud muudatus puudutab vaid teatud liiki müügilepinguid, eeskätt müüki järjestikuse tarnega, mille puhul võivad tarned olla ajaliselt jaotatud ja need võivad olla seotud kaubaga, mida on võimalik eraldiseisvalt hinnata ning millel võib olla märkimisväärne majanduslik väärtus. Ülejäänud osas märgib Itaalia valitsus, et nimetatud

sättega on silmas peetud segalepingute teatud tüüpe, mille puhul müüja kohustub esitama mitmeid arveid, mis on samuti ajaliselt jaotatud.

19 Itaalia valitsus leiab, et dokumentides, mis tõendavad lepingu täitmist pärast selle algset sõlmimist, on omandireservatsiooni kinnitamise kohustuse eesmärk eelkõige tagada õiguskindluse põhimõtet ning nende kolmandate isikute õiguspärast ootust, kes astuvad ärisuhtesse sellise asja valdajaga, mille omanik on keegi muu isik.

20 Lõpuks tugineb Itaalia valitsus tsiviilkoodeksis ettenähtud tõendamiskorrale. Itaalia kassatsioonikohtu praktikast nähtub, et dokumendi ajaliselt varasema koostamise tõendamiseks on võimalik vaidlustada iga faktilist asjaolu. Sellega seoses juhib nimetatud kohtupraktika tähelepanu eeskätt asjaolule, kas isik, kelle suhtes omandireservatsiooni kasutada soovitakse, on dokumendist teadlik.

21 Selle viimase punkti osas võtab komisjon teadmiseks, et kuupäeva kindlust on võimalik hõlpsalt tõendada, kuid jääb oma vastuväite juurde, mille kohaselt on seadusandliku dekreedi artikli 11 lõikes 3 sätestatud nõuded vastuolus direktiivi 2000/35 artikli 4 lõike 1 sätetega.

Euroopa Kohtu hinnang

22 Selleks, et hinnata komisjoni hagi põhjendatust, tuleb analüüsida direktiivi 2000/35 artikli 4 lõiget 1 ja teha kindlaks, kas see säte puudutab õigusnorme, mis liikmesriik on kehtestanud omandireservatsiooni klausli toime osas kolmandate isikute suhtes.

23 Kõigepealt tuleb rõhutada, et selle direktiiviga ei ühtlustata kõiki õigusnorme, mis puudutavad hilinenud maksmist äritehingute korral, sest sellega reguleeritakse üksnes teatud konkreetseid selliste hilinemiste vastu suunatud õigusnorme nagu hilinenud maksmise intress (artikkel 3), omandireservatsioon (artikkel 4) ja vaidlustamata nõuete sissenõudmismenetlus (artikkel 5).

24 Peale selle viitab seesama direktiiv seoses mitmete küsimustega siseriiklikele õigusaktidele. Nagu nähtub direktiivi põhjendustest 15 ja 19, on olukord selline eelkõige sundjõustamise erinevate menetluste ja tingimuste puhul, mille korral sellise sundjõustamise võib lõpetada või peatada, samuti lepingute sõlmimise mooduste puhul.

25 Omandireservatsiooni klauslite osas, mille puhul viidatakse siseriiklikule õigusele, sätestab direktiivi 2000/35 artikli 4 lõige 1, et liikmesriigid sätestavad rahvusvahelise eraõigusega määratud kohaldatava siseriikliku seaduse kohaselt, et müüja omandiõigus kauba suhtes säilib, kuni kauba eest on täielikult tasutud, kui omandireservatsiooni klausel on ostja ja müüja vahel enne kauba tarnimist selgelt kokku lepitud.

26 Selle sätte sõnastusest tuleneb, et selles on nähtud ette omandireservatsiooni klausli mõju ostja ja müüja suhtes, kuna viimane võib säilitada asjade omandi kuni ostuhinna täieliku tasumiseni. Samuti on mainitud sättes kehtestatud selle klausli kehtivuse tingimuseks asjaolu, et see peab olema ostja ja müüja vahel enne kauba üleandmist selgelt kokku lepitud.

27 Tuleb lisada, et direktiivi 2000/35 artikli 4 lõikes 1 tehtud viide rahvusvahelise eraõigusega määratud kohaldatavatele siseriiklikele õigusnormidele peab silmas omandireservatsiooni klausli kehtivuse tingimusi.

28 Sellest sättest koosmõjus direktiivi 2000/35 põhjendusega 21 tuleneb, et ühenduse seadusandja on soovinud tagada, et võlausaldajatel oleks võimalik kasutada omandireservatsiooni klauslit mittediskrimineerivalt kogu ühenduses, kui omandireservatsiooni klausel on rahvusvahelise eraõiguse määratud siseriiklike sätete kohaselt kehtiv. Võlausaldajate võimalus tugineda sellisele klauslile on kui konkreetne panus võitlemaks maksete hilinemisega äritehingutes.

29 Arvestades direktiivi 2000/35 artikli 4 lõike 1 sõnastust ja direktiivi eesmärki, ei saa nimetatud sättest tuletada, et see puudutab muid õigusnorme kui need, mis sätestavad sõnaselgelt esiteks müüja ja ostja võimaluse leppida omandireservatsioonis selgelt kokku enne asja üleandmist ja teiseks müüja võimaluse säilitada asja omand kuni ostuhinna täieliku tasumiseni.

30 Käesolevas asjas kõne all olevad õigusnormid, mis puudutavad omandireservatsiooni klausli kasutamist kolmandate isikute suhtes, kelle õigusi direktiiv 2000/35 ei mõjuta, kuuluvad seega eranditult liikmesriikide enda õiguskorra reguleerimise alla.

31 Sellistel asjaoludel ei rikkunud Itaalia Vabariik — sätestades, et selleks, et omandireservatsiooni klausel oleks ostja kolmandatest isikutest võlausaldajate

suhtes kasutatav, peab see klausel olema kinnitatud igal hilisemate tarnetega seonduval arvel, millel on arestimismenetlusele eelnev kindel kuupäev ja mis on nõuetekohaselt raamatupidamisse kantud — talle direktiivi 2000/35 artikli 4 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

32 Järelikult tuleb komisjoni hagi rahuldamata jätta.

Kohtukulud

33 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Itaalia Vabariik on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud mõista välja komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Ühenduste Komisjonilt.

Allkirjad